

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา

ในการดำเนินงานใดๆก็ตาม การจัดการที่ดีจะเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะช่วยให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ การดำเนินงานด้านการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูก็เช่นเดียวกัน จะมีความสำเร็จและมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใดนั้นย่อมขึ้นอยู่กับการจัดการ ถ้ามีการจัดการที่ดี การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาจะมีความมีประสิทธิภาพ ดังนั้น สถาบันผลิตครูจึงควรกำหนดวิชาการด้านทฤษฎีและด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคปฏิบัติไว้ในแผนงาน

การจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เป็นปัจจัยในการผลิตบุคลากรในวิชาชีพครู และเป็นการให้ประสบการณ์ที่มีคุณค่าต่อนักศึกษาครู โดยการฝึกหัดครูยึดหลักว่าการฝึกประสบการณ์ต้องเป็นหัวใจของการฝึกหัดครูทุกระดับทุกประเภท โดยกำหนดให้มีการฝึกปฏิบัติการสอนหรือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หลังจากที่นักศึกษาได้เรียนภาคทฤษฎีที่กำหนดไว้ครบแล้ว โดยนักศึกษาทุกคนต้องผ่านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูตามกำหนดเวลา ก่อนที่จะออกไปประกอบอาชีพเป็นครูประจำการจริงๆ (สุทธิดา จันทร์มณี, 2540 : 1)

สถาบันผลิตครู และคณะศึกษาศาสตร์หรือคณะครุศาสตร์ของมหาวิทยาลัยต่างๆ ที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ จึงได้มีการกำหนดจุดมุ่งหมายของวิชาชีพไว้ อาทิเช่น คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กำหนดวัตถุประสงค์ ในรายวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและปฏิบัติการวิชาชีพครูไว้ว่า เพื่อให้บัณฑิตสามารถ 1) บูรณาการความรู้ทั้งหมดที่ได้ศึกษามาใช้ในการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาจริง 2) นำประมวลรายวิชาเฉพาะ มาจัดทำแผนการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) ใช้เทคนิคและยุทธวิธีจัดการกระบวนการเรียนรู้ 4) เลือกใช้ ผลิตสื่อและนวัตกรรมที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ 5) ดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ได้ตามสภาพความเป็นจริง 6) จัดทำบันทึกและรายงานผลการจัดการเรียนรู้ 7) วิจัยในชั้นเรียนและนำผลการประเมินมาพัฒนาการจัดการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพผู้เรียน 8) จัดกิจกรรมทางวิชาการเรียนรู้รวมทั้งการปฏิบัติงานครูด้านอื่นๆ ที่ไม่ใช่งานสอนโดยตรง และเพื่อส่งเสริมการสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีในองค์กร มีเจตคติที่ดีและศรัทธาวิชาชีพครู 9) ร่วมสัมมนาการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ (คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2552)

เช่นเดียวกับ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้กำหนดจุดประสงค์ของการปฏิบัติการสอนและการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูว่าเพื่อให้บัณฑิตมีความรู้ความเข้าใจ มีความ

ตระหนัก มีความสามารถ มีทักษะการสอนและมีประสบการณ์วิชาชีพครู โดยสามารถแสดงพฤติกรรมสำคัญต่างๆ คือ 1) สร้างประมวลการสอนรายวิชาในภาคเรียนที่ได้รับมอบหมาย 2) สร้างแผนการจัดกิจกรรมการสอนรายคาบ 3) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนที่วางไว้ 4) แก้ปัญหา-พัฒนาการเรียนรู้อยู่ด้วยกระบวนการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน 5) เลือกสรรกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับพัฒนาผู้เรียน 6) พัฒนาหลักสูตรระดับชั้นเรียน 7) สร้างสรรค์และพัฒนาบทเรียน 8) ปฏิบัติหน้าที่ครูและงานที่เกี่ยวข้องกับครูทุกด้านตามมาตรฐานวิชาชีพครู (คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2554)

นอกจากนั้น คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาวิทยาลัทยเกษตรศาสตร์ ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของประสบการณ์วิชาชีพศึกษาศาสตร์ ในประเด็นเกี่ยวกับการปฏิบัติการสอนและการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ไว้ดังนี้ 1) เพื่อให้บัณฑิตนำความรู้และประสบการณ์ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพศึกษาศาสตร์ไปพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น 2) เพื่อให้บัณฑิตมีความรู้และสามารถ ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนไปปฏิบัติในสถานศึกษา 3) เพื่อให้บัณฑิตสามารถนำผลการวิจัยไปพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 4) เพื่อให้บัณฑิตมีความสามารถทางวิชาการ ทางการสอน การดูแลนักเรียน มีมนุษยสัมพันธ์และความรับผิดชอบ 5) เพื่อให้บัณฑิตมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู และตระหนักถึงคุณค่าของวิชาชีพครู (คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาวิทยาลัทยเกษตรศาสตร์, 2553)

ในส่วนของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ นั้น ได้เปิดสอนระดับปริญญาตรี หลักสูตร 5 ปี จำนวน 3 หลักสูตร 12 สาขาวิชา เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี และตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่กำหนดให้ผู้ที่ได้รับใบประกอบวิชาชีพครูได้นั้น ต้องมีเวลาปฏิบัติการสอนในโรงเรียนเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปีการศึกษา โดยมีหลักการดังนี้ 1) มุ่งประสบการณ์เรียนทฤษฎีควบคู่กับการฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริงให้มากที่สุด 2) มุ่งการนำหลักการ ทฤษฎี ประสบการณ์การเรียนรู้อยู่และทักษะที่ได้ไปใช้ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา และ 3) มุ่งการนำหลักการ ทฤษฎี ประสบการณ์การเรียนรู้อยู่และทักษะที่ได้ไปใช้ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาต่อเนื่องจากการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

ฉะนั้น จุดมุ่งหมายของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจะบรรลุผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพได้นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่สำคัญหลายประการด้วยกัน จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายๆ ฝ่าย ต้องมีการวางแผนการดำเนินงานการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่ดี จะต้องได้รับความร่วมมืออย่างจริงจังไม่ว่าจะเป็นฝ่ายอาจารย์นิเทศก์ หรือฝ่ายของโรงเรียนที่นักศึกษาไปปฏิบัติการสอนหรือฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพราะโรงเรียนถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะทำให้การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูประสบผลสำเร็จ ช่วยให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ในการเป็น

ครูที่ดี ผู้บริหารสถานศึกษาและอาจารย์พี่เลี้ยงจะช่วยส่งเสริมสมรรถภาพในการเป็นครูที่ดีแก่นักศึกษา โรงเรียนเป็นแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่จะเอื้ออำนวยประสบการณ์ต่างๆ ให้นักศึกษาและบุคลากร ในแต่ละฝ่ายต่างก็มีบทบาทหน้าที่ที่จะช่วยให้การดำเนินการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

การดำเนินการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูปแบบของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญซึ่งนักศึกษาจะนำหลักการ ทฤษฎี และทักษะ ที่ได้เรียนมาแล้วไปปฏิบัติการสอนตามที่เรียนมา เริ่มต้นด้วยการปฏิบัติการสอน การใช้สื่อประกอบการสอน การใช้แหล่งทรัพยากรในชุมชน การทำงานร่วมกับผู้บริหาร คณาจารย์ นักศึกษาและบุคลากร อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน การประเมินผลงานและการทำรายงาน ทั้งนี้ จะต้องให้นักศึกษารับผิดชอบ งานที่ปฏิบัติอย่างมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ในสถานศึกษาตามสภาพจริงแห่งวิชาชีพ ใช้ระยะเวลาปฏิบัติการสอน 1 ปีการศึกษา เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการผลิตบุคลากรครูออกไปรับใช้สังคม โดย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้วางแผนงานการปฏิบัติการสอนไว้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

- 1) การปฐมนิเทศและส่งตัวนักศึกษาฝึกสอน คณะกรรมการปฏิบัติการสอนจัดการปฐมนิเทศ และ สัมมนาเชิงปฏิบัติการให้กับนักศึกษา ก่อนออกฝึกประสบการณ์ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ นักศึกษา เข้าใจบทบาทหน้าที่ในระหว่างปฏิบัติการสอน นอกจากนี้คณะกรรมการบริหารงานการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพและปฏิบัติการสอน อาจารย์นิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน และอาจารย์พี่เลี้ยงได้ประชุมเพื่อทำ ความเข้าใจในกระบวนการปฏิบัติการสอนให้ตรงกัน และส่งมอบนักศึกษาปฏิบัติการสอนให้แก่โรงเรียน
- 2) การสังเกตการสอนของอาจารย์พี่เลี้ยง ในช่วงเวลา 2 สัปดาห์แรกของนักศึกษาปฏิบัติการสอนใน โรงเรียน จะเป็นช่วงที่นักศึกษาปฏิบัติการสอนทำการสังเกตการสอนของอาจารย์พี่เลี้ยง ศึกษาโครงการ ของหมวดวิชา ทำความคุ้นเคยกับบุคลากรต่างๆ ในโรงเรียนภายใต้การดูแล ให้คำแนะนำของอาจารย์ พี่เลี้ยงและนักศึกษาจะต้องฝึกปฏิบัติงานการสอนอย่างเต็มเวลาเสมือนครูคนหนึ่งของโรงเรียนติดต่อกันเป็นระยะเวลา 1 ปีการศึกษา
- 3) การเยี่ยมสถาบันปฏิบัติการสอน คณะกรรมการบริหารงานการ ฝึกประสบการณ์วิชาชีพและปฏิบัติการสอนจะเป็นผู้ออกไปเยี่ยมสถาบันและนักศึกษาฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครู อย่างน้อยปีการศึกษาละ 1 ครั้ง ของการไปปฏิบัติการสอนของนักศึกษาโดยคณะกรรมการ บริหารงานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพและปฏิบัติการสอนจะพบกับผู้บริหาร อาจารย์หัวหน้าหมวด วิชา และอาจารย์พี่เลี้ยง เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะมาปรับปรุงให้สอดคล้องกับ ความต้องการของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- 4) การประชุมอภิปรายการสัมมนา ระหว่างปฏิบัติการสอนและการวิจัยในชั้นเรียน คณะกรรมการบริหารงานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และปฏิบัติการสอนได้กำหนดให้มีการประชุมอภิปรายระหว่างปฏิบัติการสอน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ให้นักศึกษาได้กลับมาแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นและหาแนวทางแก้ไขปัญหาบางประการที่นักศึกษาประสบ ในระหว่างปฏิบัติการสอนแต่ละโรงเรียน โดยอาจารย์นิเทศก์ทุกคนจะเป็นผู้รับผิดชอบในส่วนนี้ และ

นักศึกษาต้องนำเสนอผลงานวิจัยในชั้นเรียนในการประชุมวิชาการ 5) การสัมมนาหลังปฏิบัติการสอน คณะกรรมการบริหารงานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพและปฏิบัติการสอน ร่วมกับอาจารย์นิเทศก์ จะจัดสัมมนาหลังจากนักศึกษาเสร็จสิ้นการฝึกปฏิบัติงานการสอน เพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้นำประสบการณ์และข้อคิดจากการฝึกปฏิบัติงานการสอน และการปฏิบัติงานครุมาวิเคราะห์ ประเมินผลรวมสรุปพร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวกับการจัดงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพเพื่อคณะกรรมการฯ จะได้นำมาปรับปรุงการทำงานให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ สำหรับนักศึกษารุ่นต่อไป (คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2555)

ทั้งนี้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ได้ตระหนักในบทบาทและหน้าที่ของการพัฒนาคุณภาพการผลิตครูรุ่นใหม่ให้มีความรู้ ความสามารถและศรัทธาในอาชีพครู จนสามารถปฏิบัติหน้าที่ครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นที่ยอมรับของหน่วยงานการใช้ครู ดังนั้น การจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจึงมีความสำคัญยิ่งในการเตรียมนักศึกษาไปสู่อาชีพครู และการฝึกปฏิบัติการสอนหรือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูควรได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการของคณะกรรมการบริหารงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพและปฏิบัติการสอนซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบด้านนี้โดยตรง และได้พบปัญหาต่างๆ จากเอกสารการสรุปผลการสัมมนานักศึกษาปฏิบัติการสอน และการประเมินผลการปฏิบัติการสอนของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เช่น ความรับผิดชอบของอาจารย์นิเทศก์ต่อนักศึกษาปฏิบัติการสอนมีน้อย อาจารย์ไม่เห็นความสำคัญของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู นักศึกษาไม่สามารถปฏิบัติงานด้านต่างๆ ในหน้าที่ของครูได้เท่าที่ควร นักศึกษาไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง อาจารย์พี่เลี้ยงไม่เข้าใจหลักและวิธีการ รวมทั้งเกณฑ์ต่างๆของการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จึงเกิดความสับสน ไม่กล้าตัดสินใจที่ปฏิบัติการใดๆ ต่อนักศึกษา อาจารย์พี่เลี้ยงไม่เข้าใจบทบาทที่แท้จริง อาจารย์นิเทศก์ไปทำการนิเทศน้อยครั้งหรือไม่ไปนิเทศ จากประเด็นความสำคัญและปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะบุคคลที่มีส่วนรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จึงมีความสนใจศึกษาปัญหาการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เพื่อนำผลของการศึกษามาวิเคราะห์ และสร้างแนวทางการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
2. เพื่อสร้างแนวทางการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

1. เพื่อทราบปัญหาการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
2. ได้แนวทางการการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษา แนวทางการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยผู้วิจัยนำเสนอ การดำเนินการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ซึ่งมีขอบเขตของการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตของเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาปัญหาของการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู แล้วนำไปสร้าง แนวทางการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านการจัดฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครูของรัฐ ซึ่งผู้วิจัยนำเสนอการศึกษาปัญหาการดำเนินการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี 5 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้ (คณะ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2555)

1.1.1 การปฐมนิเทศและส่งตัวนักศึกษาฝึกสอน คณะกรรมการปฏิบัติการสอน จัดการปฐมนิเทศและสัมมนาเชิงปฏิบัติการให้กับนักศึกษาออกฝึกประสบการณ์โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ให้นักศึกษาเข้าใจบทบาทหน้าที่ในระหว่างปฏิบัติการสอน นอกจากนี้คณะกรรมการฯ อาจารย์ นิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน และอาจารย์พี่เลี้ยงได้ประชุมเพื่อทำความเข้าใจในกระบวนการปฏิบัติการ สอนให้ตรงกัน และส่งมอบนักศึกษาปฏิบัติการสอนให้แก่โรงเรียน

1.1.2 การสังเกตการสอนของอาจารย์พี่เลี้ยง ในช่วงเวลา 2 สัปดาห์แรกของ นักศึกษา ปฏิบัติการสอนในโรงเรียน จะเป็นช่วงที่นักศึกษาปฏิบัติการสอนทำการสังเกตการสอนของ อาจารย์พี่เลี้ยง ศึกษาโครงการของหมวดวิชา ทำความคุ้นเคยกับบุคลากรต่างๆ ในโรงเรียนภายใต้การ ดูแล ให้คำแนะนำของอาจารย์พี่เลี้ยงและนักศึกษาจะต้องฝึกปฏิบัติงานการสอนอย่างเต็มเวลาเสมือน ครูคนหนึ่งของโรงเรียนติดต่อกันเป็นระยะเวลา 1 ปีการศึกษา

1.1.3 การเยี่ยมสถาบันปฏิบัติการสอน คณะกรรมการฯจะเป็นผู้ออกไปเยี่ยมสถาบันและนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อย่างน้อยปีการศึกษาละ 1 ครั้ง ของการไปปฏิบัติการสอนของนักศึกษา โดยคณะกรรมการจะพบกับผู้บริหาร อาจารย์หัวหน้าหมวดวิชาและอาจารย์พี่เลี้ยง เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะมาปรับปรุงให้สอดคล้องกับความต้องการของสถาบันปฏิบัติการสอน

1.1.4 การประชุมอภิปรายการสัมมนาระหว่างปฏิบัติการสอนและการวิจัยในชั้นเรียน คณะกรรมการฯได้กำหนดให้มีการประชุมอภิปรายระหว่างปฏิบัติการสอน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ให้นักศึกษาได้กลับมาแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น และหาแนวทางแก้ไขปัญหาบางประการที่นักศึกษาประสบในระหว่างปฏิบัติการสอนแต่ละโรงเรียน โดยอาจารย์นิเทศก์ทุกคนจะเป็นผู้รับผิดชอบในส่วนนี้ และนักศึกษาต้องนำเสนอผลงานวิจัยในชั้นเรียนในการประชุมวิชาการ

1.1.5 การสัมมนาหลังปฏิบัติการสอน คณะกรรมการฯ ร่วมกับอาจารย์นิเทศก์ จะจัดสัมมนาหลังจากนักศึกษาเสร็จสิ้นการฝึกปฏิบัติงานการสอน เพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้นำประสบการณ์และข้อคิดจากการฝึกปฏิบัติงานการสอน และการปฏิบัติงานครุมาวิเคราะห์ ประเมินผลรวมสรุปพร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวกับการจัดงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพเพื่อคณะกรรมการฯ จะได้นำมาปรับปรุงการทำงานให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพสำหรับนักศึกษารุ่นต่อไป

2. ขอบเขตของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จำนวน 1,040 คน ซึ่งประกอบด้วย

2.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา	จำนวน	90	คน
2.1.2 อาจารย์พี่เลี้ยง	จำนวน	450	คน
2.1.3 อาจารย์นิเทศ	จำนวน	50	คน
2.1.4 นักศึกษาปฏิบัติการสอน	จำนวน	450	คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น 2 กลุ่มดังนี้

2.2.1 กลุ่มตัวอย่างของข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Yamane,(1967) ซึ่งเป็นบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ด้วยการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามจำนวน 543 คน ซึ่งประกอบด้วย

1) ผู้บริหารสถานศึกษา	ได้กลุ่มตัวอย่าง 74 คน
2) อาจารย์พี่เลี้ยง	ได้กลุ่มตัวอย่าง 212 คน
3) อาจารย์นิเทศ	ได้กลุ่มตัวอย่าง 45 คน
4) นักศึกษาปฏิบัติการสอน	ได้กลุ่มตัวอย่าง 212 คน

2.2.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญของข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี 2 คน คณะกรรมการบริหารงานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพและปฏิบัติการสอน 12 คน และด้วยการจัดสนทนากลุ่ม แบบ Focus Group ประกอบด้วย อาจารย์นิเทศประจำคณะศึกษาศาสตร์ 12 คน อาจารย์พี่เลี้ยง 5 คน และผู้บริหารสถานศึกษา 5 คน

คำถามการวิจัย

1. ปัญหาการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ใน 5 ขั้นตอน 1) การปฐมนิเทศและส่งตัวนักศึกษาฝึกสอน 2) การสังเกตการสอนของอาจารย์พี่เลี้ยง 3) การเยี่ยมสถาบันปฏิบัติการสอน 4) การประชุมอภิปรายการสัมมนาระหว่างปฏิบัติการสอนและการวิจัยในชั้นเรียน 5) การสัมมนาหลังปฏิบัติการสอน มีมากน้อยเพียงใด

2. แนวทางการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ควรเป็นอย่างไร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย เรื่อง แนวทางการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ผู้วิจัยได้สรุปกรอบแนวคิดการวิจัยได้ตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของมหาวิทยาลัยของรัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อหาตัวแปรเกี่ยวกับการดำเนินการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

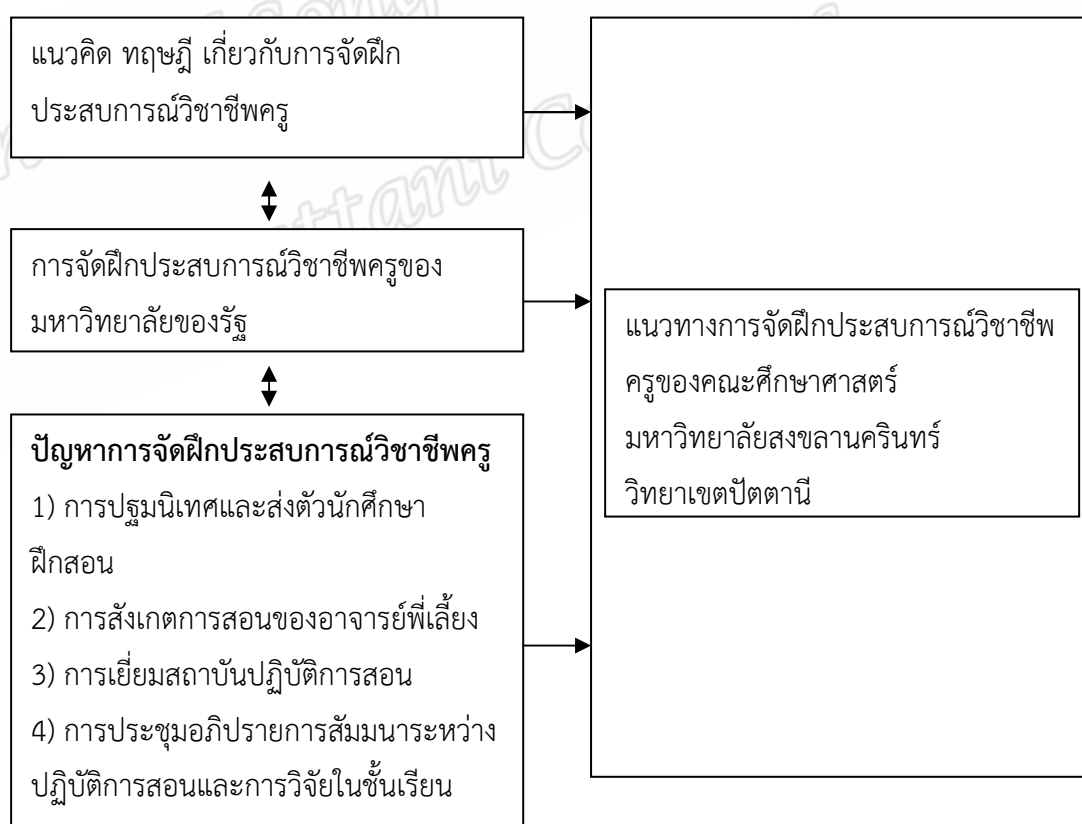
2. การศึกษาปัญหาการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี โดยผู้วิจัยนำเสนอการศึกษาปัญหาการดำเนินการจัด

ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี 5 ขั้นตอน คือ 1) การปฐมนิเทศและส่งตัวนักศึกษาฝึกสอน 2) การสังเกตการสอนของอาจารย์พี่เลี้ยง 3) การเยี่ยมสถาบันปฏิบัติการสอน 4) การประชุมอภิปรายการสัมมนาระหว่างปฏิบัติการสอนและการวิจัยในชั้นเรียน 5) การสัมมนาหลังปฏิบัติการสอน โดยการใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้องจำนวน 543 คน ทำให้ผู้วิจัยทราบว่าปัญหา มากหรือน้อยเพียงใด

3. นำปัญหาที่ได้จากตอนที่ 2 มาวิเคราะห์ สังเคราะห์เป็นร่างแนวทางการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและนำไปสัมภาษณ์ ผู้บริหารของคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ในทางนโยบายเพิ่มเติม

4. ได้แนวทางการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี แล้วนำแนวทางการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูไปจัดประชุมกลุ่มแบบ Focus Group กับอาจารย์นิเทศประจำคณะศึกษาศาสตร์ อาจารย์พี่เลี้ยง และผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อยืนยันและตรวจสอบเพิ่มเติมอีกครั้ง ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ หมายถึง การจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูหรือการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเต็มเวลา ที่จัดให้แก่นักศึกษาที่เรียนหลักสูตร 5 ปี ได้ฝึกภาคปฏิบัติในสภาพการณ์จริงที่โรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

2. ปัญหาการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพ หมายถึง สภาพความเป็นจริงที่ทำให้การปฏิบัติงานไม่ประสบความสำเร็จหรือเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และก่อให้เกิดอุปสรรคในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการดำเนินการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

3. แนวทางการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หมายถึง การดำเนินการวิธีการกระบวนการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูปแบบของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี 5 ขั้นตอน คือ 1) การปฐมนิเทศและส่งตัวนักศึกษาฝึกสอน 2) การสังเกตการสอนของอาจารย์พี่เลี้ยง 3) การเยี่ยมสถาบันปฏิบัติการสอน 4) การประชุมอภิปรายการสัมมนา ระหว่างปฏิบัติการสอนและการวิจัยในชั้นเรียน 5) การสัมมนาหลังปฏิบัติการสอน รวมถึงบทบาทหน้าที่ของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่ให้คำแนะนำและให้ความช่วยเหลือแก่นักศึกษาที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ทั้งด้านทฤษฎีและปฏิบัติให้สามารถวางแผนการสอน ปรับปรุงและพัฒนาความสามารถด้านการสอนให้สูงขึ้น ทั้งก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ระหว่างฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และหลังฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

4. ครูหรืออาจารย์พี่เลี้ยง หมายถึง ผู้ที่โรงเรียนหรือสถาบันฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ได้แต่งตั้งให้ทำหน้าที่ดูแล ให้ความช่วยเหลือนิเทศ และประเมินผลการฝึกสอนหรือปฏิบัติการสอนของนักศึกษาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

5. อาจารย์นิเทศก์ หมายถึง ผู้ที่คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ได้แต่งตั้งให้ทำหน้าที่ดูแล ให้ความช่วยเหลือนิเทศ และประเมินผลการฝึกสอนหรือปฏิบัติการสอนของนักศึกษาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

6. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง หัวหน้าสถานศึกษา หรือผู้รักษาราชการแทนหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาในโรงเรียนหรือสถาบันที่เป็นหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะศึกษาศาสตร์

7. นักศึกษา หมายถึง นักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตร 5 ปี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ซึ่งออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและปฏิบัติการสอน ในปีการศึกษา 2556

8. ความเหมาะสมของแนวทาง หมายถึง ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสม (Suitability) ของแนวทางการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่พัฒนาขึ้นในการนำไปใช้ในสถานการณ์จริง

9. ความเป็นไปได้ของแนวทาง หมายถึง ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นไปได้ (Feasibility) ของแนวทางการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่พัฒนาขึ้นในการนำไปใช้ในสถานการณ์จริง

Prince of Songkla University
Pattani Campus